

U SPOMEN

MLADENU KUZMANOVIĆU 1940. – 2001.

Premda morskom lađom upravljaju kormilari i mornari, ipak joj sretan put ovisi o vjetru, valovima, suncu, magli i oblacima, te o skrivenim rtovima, pješćanim naslagama i o drugim nepogodama. Jednako je tako i s barkom ljudskog života na oceanu postojanja. I tu je kormilar - duh, koji teži za lukom sreće, i tu su mornari ljudska snaga koja neprestano posluje i radi, a ipak ti nikada ne će dospjeti životna barka u luku sreće ako ti budu nepogodne druge prilike naravi i ljudskog društva, u koje nehotice zapadneš...

Mladen Kuzmanović rođen je 20. rujna 1940. u Zagrebu. U rodnom je gradu maturirao i diplomirao hrvatski jezik i jugoslavenske književnosti. Nakon završetka studija izabran je za asistenta pri Katedri za povijest i dijalektologiju hrvatskoga jezika. Magistrirao je i doktorirao s temama iz Krležine kajkavštine.

Kajkavski segment Krležina opusa i poezija na nestandardnim pjesničkim idiomima (kajkavska i čakavska) središte su njegovih znanstvenih i stručnih interesa. Uređuje "Antologiju novije kajkavske lirike", koja je morala prevladati sedamnaestogodišnju šutnju. Ona je istodobno i prezentirala novo viđenje kajkavskih međuratnih klasika i afirmirala nova imena. Njihov kasniji pjesnički razvoj potvrđuje njegove procjene.

Priređuje više knjiga pretisaka, piše tekstološke pogovore, surađuje u pripremi pretiska "Prve hrvatskoglagoljske početnice" kojim je izdanjem

obilježeno pola milenija od tiska prve hrvatske inkunabule - "Misala po zakonu rimskog dvora" iz 1483.

Dugogodišnji je voditelj hrvatskog seminara za strane slaviste, Zagrebačke slavističke škole, inicira pokretanje biblioteke pretisaka starih i rijetkih hrvatskih knjiga *Cymelia croatica*, kojoj je bio glavni i odgovorni urednik. Radi na pripremi mnogih književnih projekata. Kao gost predaje na sveučilištima u Göteborgu, Stockholmu, Uppsali i Oslu. Dosad je objavio mnoga znanstvena djela iz kajkavske proze i kajkavske lirike, kao i Rječnik i komentar "Balada Petrice Kerempuha" Miroslava Krleže.

Bio je glavni urednik *Vijenca*, novina Matice hrvatske za književnost, umjetnost i kulturu od prosinca 1998.

Zašto, zbog čega je njemu mjesto na stranicama ove knjige. Mnogi značajni ljudi umiru svaki dan, a na njih se ne osvrćemo.

Kada je Leo Stipaničić, proslavljeni hrvatski baletan i Senjanin, došao k njemu s idejom da se u Senju održi Simpozij hrvatskih grafičara, u spomen na prvu hrvatsku tiskaru i Blaža Baromića, nije se dvoumio. Kako su stare knjige i glagoljski rukopisi bili njegova glavna znanstvena preokupacija, uz senjski čakavski govor i senjsku kulturnu ostavštinu osjećao se je kao kod svoje kuće, i nije mogao ostati po strani. Njegovi savjeti i znanje bili su dragocjeni za realizaciju Simpozija grafičara, koji je danas tradicionalan u Senju i koji se održava u lipnju svake godine, a u organizaciji Matice hrvatske Senj. Sa Senjom se imao prilike susresti pri izboru pjesama senjskoga čakavskog pjesnika Ljudevita Ostermana Lude za zbirku pjesama "Sve imaš kad nimaš". I već tada, u svom osvrtu na knjigu koju je naslovio nostalgично "Molitva za Senj", na jednom mjestu navodi: "Ova je ljubav, kao sve prave ljubavi, samo ljepota. U njoj nema ni sjene kampanilizma. Ljubavi se mjere neizmjerima, one se uvijek zbrajaju i umnožavaju, nikad ne dijele i poništavaju. Stoga u Ostzermanovu odnosu prema Senju valja tražiti mjere njegove ljubavi za Hrvatsku". Ili: "Senj je uvijek imao vlastite ljestvice vrijednosti. Kad nije bilo vodovoda, cisterna puna vode značila je život. Prisposobiti ovdje voljenu ženu s napunjenom šternom, s morem i mrežom, napisati da je "ulovljena riba" "komadić ognjišća", znači svu ljubav i nježnost jednog svijeta koji govori čakavski."

Sve je češće dolazio u Senj i sve dulje u njemu ostajao u slobodnom vremenu. Stekao je mnoge prijatelje, jer je i on bio pravi prijatelj, prijatelj jednostavnim ljudima, čovjek u punini te riječi. Poznavanje ljudi je znanje nad znanjima, umjetnost nad umjetnostima. Mnogi ljudi uspjeli su postati veliki i upisati svoje ime na mjedi ili ga uklesati na mramoru, jer su imali tu krjepost nad krjepostima; a u drugu ruku niti jedan knez, nijedan junak, nijedan vladalac

puka nije se nimalo podigao ako nije poznavao ljude. A Kuzma – kako su ga zvali njegovi prijatelji – bio je čovjek koji nas je posvećivao već samom svojom blizinom. Točno je prepoznavao vrijedna čovjeka, cijenio ozbiljan duh, imao je dar slušanja i zaključivanja izvorne čednosti.

Bio je čovjek koji nije volio tituliranja, ljutio se na ono "doktores", to je ostavljao za neke druge službene prilike, a ni onda mu baš nije bilo važno. Bio je strpljiv, otvoren.

Volio je Senj. Senj je sigurno zavolio njega. Jer Senj prepoznaje karaktere. Dobri karakteri su kao i dobra književna djela, ne oduševljavaju toliko na početku koliko na kraju. Da nije tako, Mladen Kuzmanović ne bi mogao napisati da je "Senj veći što je manji..." ili "Veličina Senja nije u njegovim razmjerima, nego prije u interpretaciji odabranih detalja, u tragovima stoljeća, kad je bio još manji nego danas i kad je zatvoren zidinama i kulama, oklopljen i kamen, izdvojen iz širokog okoliša burovitim morem i mračnom, vrletnom pozadinom bio jedina svjetiljka na primorskoj hridini i možda više grad nego što je sada. Sve senjsko okrenuto je minulom." Kuzmanović je u svom osvrtu napisao odu o Senju, o našem gradu koji svaki dan gledamo, a ne vidimo dobro, jer ... "Sjene velike senjske prošlosti ponekad zastiru pogled njegovoj sadašnjosti." Sva istina o našem gradu sažeta je u toj jednoj rečenici, koliko god to nama bilo teško prihvatiti, koliko god mi zatvarali oči pred istinom.

Uvijek se nađe netko tko nam otvori oči. "... Živimo u prostorima koje su izgradili davno prije našeg vremena. Oni ne odražavaju naša poimanja, ali su ona oblikovana u odnosu na njih. Prije nas ovdje se čežnulo, voljelo, i umiralo. Iza naših prethodnika ostali su prostori obilježeni ljubavlju i ponosom. Hoće li iza nas ostati znakovi po kojima će nas pamtili..."

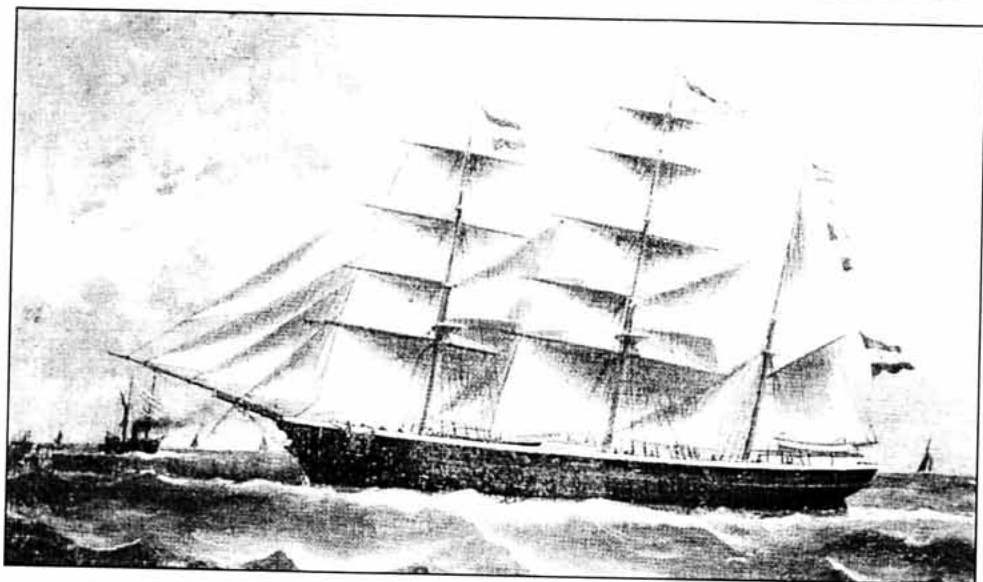
Kada smo čuli da je umro, trenutak je djelovao šokantno. Svi mi koji smo bili "društvo", izgubili smo poimanje o istini. Ali ona je bila neumoljiva. Smrt ga je uzela tako nenadano, bez i jednog znaka upozorenja. Velike su duše uvijek kadre načiniti vrlinu od nesreće.

U *Vijencu* jedan je njegov prijatelj napisao: "Ako je sjećanje pravo trajanje i prkos smrti, za njega je osigurano svjetlo. Ta ću čuvati (i on će mene) plahi plamen njegovih očiju. A ako je slava sunce mrtvih (Balzac), na njegovu se grobu odmara, dan i noć, jedna sunčana zraka."

Hvala Ti, Kuzma, hvala ti od svih nas.

Mile Butković

Navedeni citati uzeti su iz pjesmarice Krešimira Stanišića *U pasaju*, čiji je Mladen Kuzmanović bio urednik.

Veliki jedrenjak barka "Trojednica", B. Ivanković, 1873., ulje na platnu*

---

* Povijesni pomorski muzej Rijeke